

1848. MÁRCIUS 15.

1. Előzmények:

- 1848 tavasz: „**a népek tavasza**”: egész Európa területén forradalmak törnek ki.
Pl.: Párizs, Berlin, Prága, Bécs, Velence, Milánó
- **Célok:**
 - **területi egység** megvalósítása (Itália, Németország)
 - **alkotmányosság, feudalizmus átalakítása, jobbágyfelszabadítás** (Habsburg Birodalom)

Következmények:

- megbukik** a porosz király–osztrák császár–orosz cár közötti **Szent Szövetség** a bukás oka: a szövetség **célja a forradalmak leverése** ⇒ ennyi forradalmat **egyszerre képtelenek voltak leverni**
- megbukik Metternich**, a szövetség mozgatója ⇒ az ország irányítását a gyengeelméjű **V. Ferdinánd** veszi át
- az uralkodók látszólag a nép minden követelésébe beleegyeztek ⇒ **átmenetileg győznek a forradalmak** (taktika: **időt akartak nyerni**, hogy később **külön-külön leverhessék** a forradalmakat)

2. A pest-budai forradalom

a) Előkészületek:

- a **márciusi ifjak szervezik meg**
- eredetileg március 19-én lett volna (⇒ **József-napi vásár** tízezres tömege)
- a **bécsi forradalom hírére** hozták előbbre, nem voltak hajlandók várni

b) Események:

	Esemény	Helyszín
1.	az ifjak gyülekezése, elindulnak tüntetni	Pilvax kávéház
2.	csatlakozik a fiatal értelmiség	Egyetemek
3.	a 12 pont és a Nemzeti dal kinyomtatása	Landerer nyomdája
4.	tömeggyűlés, ezrek hallgatják a 12 pontot és a Nemzeti dalt	Nemzeti Múzeum
5.	a követelések aláírása	városháza, helytartótanács
6.	Táncsics Mihály kiszabadítása	budai vár börtöne
7.	a győzelem megünneplése	Nemzeti Színház

A FORRADALOM PROGRAMJA: A 12 PONT

1. A 12 pont keletkezése

- a pontokat **a márciusi ifjak dolgozták ki** a forradalom kirobbantása előtt
- a végleges szöveget **Irinyi József fogalmazta, meg és Jókai Mór olvasta fel**
- a tömegek számára a **Landerer nyomdában nyomtatták ki** (Landerer Lajos és Heckenast Gusztáv nyomdája)
- pontjait 1848. március 15-én a **városháza** és a **helytartótanács** is elfogadta

2. A 12 pont értelmezése

- **cenzúra = a sajtószabadság korlátozása:** csak azt volt szabad kinyomtatni, amit a hatalom engedélyezett és a nyomdafelügyelő (= cenzor) lepecsételt.
- *felelős minisztérium Buda-Pesten:*
 - ⇒ **minisztérium = kormány** (végrehajtó hatalom)
 - ⇒ **felelős = az országgyűlésnek felel** a törvények végrehajtásáért
- ↓
- **független a királytól** (a király nem szólhat bele a dolgaiba)
- ⇒ **székhelye: Pest**
- *évenkénti országgyűlés Pesten* ⇒ **kötelező összehívni** minden évben, akár tetszik a királynak, akár nem
- *törvény előtti egyenlőség:*
 - polgári tekintetben* = **származás szerinti egyenlőség** (jobbágy = nemes)
 - vallási tekintetben* = **vallásszabadság**
- *nemzeti őrsereg* = **nemzetőrség:** fegyveres csoport a forradalom védelmére
- *közös teherviselés* = **a nemesség is adózzon**
- *úrbéri viszonyok eltörlése* = **jobbágyfelszabadítás (kötelező örökváltság)**
- *Nemzeti Bank* ⇒ lehessen **hitelt felvenni Magyarországon is**
- *magyar katonáinkat ne vigyék külföldre* ⇒ szükség lesz majd rájuk **a forradalom védelmére**
- *politikai státusfogyók szabadon bocsáttassanak* = azok szabadon engedése a börtönből, akiket **haladó forradalmi nézeteik miatt börtönöztek be**
- *unió = egyesülés Erdéllyel*
(Erdélyt a Habsburgok az 1690-es **Diploma Leopoldium** értelmében külön tartományként kormányozták)

A BATTYÁNY-KORMÁNY MŰKÖDÉSE

1. A kormány tagjai:

1848. március 16-án a **12 pont értelmében kilenc taggal megalakult az első magyar kormány.** Mindenkinek megvolt a maga külön feladata (tárcája):

Batthyány Lajos – miniszterelnök
Szemere Bertalan – belügy
Kossuth Lajos – országos pénzügy
Széchenyi István – közmunkák, közlekedésügy
Eötvös József – nevelésügy (később átnevezve vallás- és közoktatásügyre)
Deák Ferenc – igazságügy és kegyelem
Mészáros Lázár – honvédelem, hadügy
Esterházy Pál – a Felség (király) személye körüli miniszter

2. Az áprilisi törvények: 1848. április 11.

- két hét alatt óriási munkával 31 törvényt dolgoznak ki
- Az **utolsó rendi országgyűlés (1847-1848)** által elfogadott áprilisi törvényeket az uralkodó, **V. Ferdinánd április 11-én szentesítette.**
- Ez fordulópontot jelentett a magyar történelemben, az ország gazdasági-politikai-kormányzási rendszere **óriási változáson** ment keresztül.
- Az áprilisi törvények alapján **Magyarország csaknem független ország** lett (~perszonálunió).
- Kimondták **Magyarország és Erdély egyesülését.**
- A törvények biztosították a **polgári fejlődést, a felzárkózási lehetőséget** nyugathoz.
- Megkezdődött a jobbágyrendszeren és a nemesi kiváltságokon alapuló **feudális rendszer felszámolása.**
- A **jobbágyfelszabadítást** is kitűzték, ennek módját azonban egyelőre nem rendezték.
- a törvények gyakorlatilag **a 12 pontot részletezik és teszik egységesen kötelezővé**
- **döntő hiba: nem ismerik el a nemzetiségeket:**
ők „nem magyarul beszélő magyarok”
⇒ a nemzetiségek Ausztria oldalán, a forradalom ellen fognak harcolni

1848. március 15.

Mit kíván a magyar nemzet.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

1. Kivánjuk a' sajtó szabadságát, censura eltörlését.
2. Felelős ministeriumot Buda-Pesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtszék. képviselet egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A' katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a' külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A' politikai statusfoglyok szabadon bocsáttassanak.
12. Unio.

Egyenlőség, szabadság, testvériség!

AZ ÁPRILISI TÖRVÉNYEK (FORRÁSELEMZÉS)

III. tc. Független felelős minisztérium alakításáról

3§ Ő Felsége, s az ő távollétében a nádor a királyi helytartó hatalmat a törvények értelmében független magyar minisztérium által gyakorolják, s bármely rendeleteik, parancsolataik, határozataik, kinevezéseik csak úgy érvényesek, ha a Budapesten székelő miniszterek egyike aláírja a törvényt.

4§ A minisztériumnak mindegyik tagja mindennemű hivatalos eljárásért felelős.

5§ Mindazon tárgyakra, melyek a magyar királyi udvar kancelláriának, helytartótanácsának kincstárához tartoztak, vagy tartozniuk kellett, volna, s általában minden polgári, egyházi, kincstári, katonai, és általában minden honvédelmi tárgyokban Ő Felsége a végrehajtó hatalmat ezen túl kizárólag csak a magyar minisztérium által fogja gyakorolni.

8§ A magyar hadseregnek az ország határain kívüli alkalmazását nemkülönben a katonai hivatalnokra kinevezéseket, szinte úgy Ő Felsége fogja, a 13. § szerint folyvást királyi személye körül leendő felelős magyar miniszter ellenjegyzése mellett elhatározni.

14. § A minisztériumnak, azon tagján kívül, mely a Felség személye körül a 13. § ban említett ügyekre ügyelnek, következő osztályai lesznek a, Belügyek, b, Országos pénzügy, c, Közmunka és közlekedési eszközök és hajózás, d, Földművelés, ipar és kereskedelem, e, Vallás és közoktatás, f, igazságszolgáltatás és kegyelem, g, Honvédelmi osztály.

IV. tc. Az országgyűlés évenkénti üléséről

Az országgyűlés jövendőben évenként, és pedig Pesten tartandván üléseit, az évenkénti ülésre az ország Rendjeit Ő Felsége minden évben, s amennyiben a körülménye engedik a téli hónapokra, hívja össze.

5 § Ő Felségének joga van az összejött ülést meghosszabbítani s berekeszteni, sőt az országgyűlést a három év előtt is felosztani, és ekkor új képviselőválasztást rendelni de ez utóbbi esetben az újabb országgyűlés összehívásáról akképp rendelkezik, hogy ez az előbbinek felszámolásától számítandó három hónap alatt összeüljön.

6.§ Az évi ülés utolsó üléséről számadásnak, és következő évi költségvetésnek a minisztérium által leendő előterjesztése, s az iratok határozatának meghozatala előbb be nem rekesztethetik, sem az országgyűlés fel nem oszolhat.

V. tc. Az országgyűlés követeknek népképviselet alapján választásáról.

I.§ Politikai jogélvezetet azoktól, kik annak eddigi gyakorlatában voltak, elvenni, a jelen országgyűlés hívatásának nem érvezhetvén, mindazok, kik a megyében és szabadkerületekben az országgyűlési követek választásában eddig szavazattal bírtak, e jog gyakorlatában ezennel meghagytak.

2. § Az országnak s részének mindazon bennszülöttet, vagy honosított, legalább 20 éves, és sem atyai, sem gyámi, sem gazdai hatalom, sem pedig elkövetett hűtlenség, csempészés, rablás, gyilkolás, gyújtogatás miatt fenytések alatt nem lévő lakosai, a nőket kivéve, törvényesen bevett valláskülönbségkül, választók

- a) Kik szabad királyi városokban, vagy rendezet tanáccsal ellátott közösségekben 3000 ezüst Ft értékű házat vagy földet, egyéb közösségekben, pedig eddig úrbéri értelemben vett I/4 telket, vagy ezzel hasonló kiterjedésű birtokot, kizáró tulajdonul, vagy hitveseikkel s illetőleg kiskorú gyermekeikkel közösen bírnak.
- b) Kik, mint kézművesek, kereskedők, gyárosok telepeken vannak, ha tulajdon műhellyel, vagy kereskedési teleppel, vagy gyárral bírnak, s ha kézművesek, folytonosan legalább egy segéddel dolgoznak.
- c) Kik habár a fenti osztályokban nem esnek, saját földbirtokokból vagy tőkájükből eredő 100 ezüst forint évenkénti állandó s biztos jövedelmet kimutatni képesek.
- d) Jövedelmekre tekintett nélkül a doktorok, a sebészek, ügyvédek, mérnökök, akadémiai művészek, tanárok, a magyar tudós társaság tagjai, gyógyszerészek, lelkészek, segédlelkészek, községi jegyzők, és iskolatanítók, azon választókerületben, melyben állandó lakásuk van.
- e) Kik eddig városi polgárok voltak, ha a fentebbi pontokban leírt képességekkel nem bírnak.

3§ Választható mindaz ki választó, ha életének 24-ik évét betöltötte, s a törvény azon rendeletének, miszerint törvényhozási nyelv egyedül a magyar, a megfelelő.

VII. tc. Magyarország és Erdély egysítéséről

A magyar koronához tartozó Erdélynek Magyarországgal egy kormányzás alatti teljes egyesülést, nemzetegység és jogazonosság tökéletes jogalapon követelvén, a két testvérhon érdekeinek a közelebb tartandó országgyűlésen a képviseltetést, pedig a jelen kor eseményeit sürgetőleg létrehozni.

5§ Magyar és Erdély mindazon külön törvényeit és szabadságait, melyek amellet hogy a teljes egyesülést nem akadályozzák, a nemzeti szabadságának és jogegyenlőséget kész elfogadni és azt fenntartani.

VIII. tc. A közteherviselésről

Magyarság s a kapcsolt részek minden lakosai, minden közterhet egyenlően és arányosan viseljen.

IX: tc. Az úrbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgáltatások (robot), dézsma és pénzbeli fizetések megszüntetéséről. Az úrbér és azt pótló szerződések alapján eddigi gyakorlatban volt szolgáltatások (robot), dézsma és pénzbeli fizetések, e törvény kihirdetésétől fogva örökösén megszűnnek.

1.§ A törvényhozás a magán földesuraknak kármentesítését a nemzeti közbecsület védő pajzsa alá helyezi.

2.§ Ő felsége a magán földesuraknak akkénti kármentesítése iránt, hogy az eddig úrbéri tartozásokkal felérő tőke érték részükre a közállomány által hiány nélkül kifizettessék, a legközelebbi. Országgyűlésnek

3. Az 1848-as forradalom és a nemzetiségi kérdés

- Az áprilisi törvények **súlyos hiányosságai** közé tartozott a **jobbágyfelszabadítás halogatása** és a **nemzetiségi kérdés** rendezetlensége.
- A magyar siker hatására a **Magyarországon élő nemzetiségekben is feltámadt a nemzeti érzés**. 1848-ban már **nem elégedtek meg anyanyelvük kisebb-nagyobb használatával. Magukat, mint külön nemzetet akarták elismertetni** az ország határain belül.
- A magyar vezetők azonban erről hallani sem akartak. Szerintük **anyanyelvüktől függetlenül országunk minden lakója az egységes magyar nemzet tagja**.
- A **horvát országgyűlés** szembehelyezkedett a magyar kormánnyal és **nyíltan a bécsi udvart támogatta**. (a horvátok évszázadok óta jelentős, a Monarchián belüli kiváltságokat élveztek.)
- A **szlovákok** nyelvi egyenjogúságot, nemzeti jelvények használatát, úrbéri törvény földnélküliekre való kiterjesztését akarták. **Liptószentmiklóson** tartottak gyűlést.
- A **szerbek** ugyanazt akarták, mint a szlovákok. Ők **Karlócán** tartottak gyűlést. A magyar forradalommal való szembefordulásuk egyik fő okát épp a **horvát előjogok képezték, a szerb vezetők szerették volna ezeket a maguk számára is megkapni**, de nem így történt.
- Az **erdélyi románok** a **román nemzet egyenjogúságát** (ők **kimaradtak a kápolnai unióból**), a jobbágyok felszabadítását akarták. Ők **Balázsfalván** tartották gyűlésüket. A románok szembefordulásának **fő oka az elmaradt jobbágyfelszabadításban** kereshető. Ezt a magyar szándék szerint is napirendre kellett volna tűzni, de adminisztratív okok miatt (az erdélyi országgyűlés összehívásának nehézkes, késedelmes volta) erre még később került sor, mint Magyarországon.
- Egyedül a **ruszinok (kárpátukránok)** és a **szlovének** voltak azok, akik **nem fordultak szembe a magyarokkal**.
- A **szerb vezetők és a horvát országgyűlés egyaránt a bécsi udvarhoz fordult** segítségért.
- **Bécs mindent meg is tett az ellentétek kiélezése érdekében**. A Habsburgok előbb titokban, majd nyíltan is támogatták a magyar forradalom ellen irányuló szerb felkelést és a horvátok támadását. A **horvátok és a szerbek, akiknek területén határőrző egységek álltak már a XVIII. század óta, rendelkeztek bizonyos mértékű katonai tapasztalatokkal**. A „*szerb kártyát*” az osztrákok a Rákóczi-szabadságharc során egyszer már kihasználták, de akkor még nem csináltak akkora vérfürdőket, mint 1848-49-ben. Még korábban a XVI. században állította maga mellé a délvidéki szerbeket Ausztria, amikor azok 1526 végén Cserni Jován vezetésével felkelést indítottak I. (Szapolyai) János ellen, akivel szemben a Habsburgok meg akarták szerezni a magyar trónt.

4. Készülődés a várható háborúra, ebben Kossuth döntő szerepet vállalt:

- **megszavazzák a honvédelmi törvényt:** (beterjesztő: Kossuth Lajos)
 - ⇒ **42 millió Ft** támogatás a hadseregnek
 - ⇒ **200 ezer újonc honvéd behívása** a hadseregbe
- pénzkibocsátás: **Kossuth-bankó** (pénzügyminiszter: Kossuth Lajos)
- **toborzó körutak** (főszónok: Kossuth Lajos)